

Het kan oppervlakkig zoo schijnen. Men merkt bij de modernen van onzen tijd meer dan bij die der vorige eeuw zondebesef en behoefte aan genade, aan verlossing. En zij brengen die genade en verlossing met den naam van Christus in verband en spreken van Gods genade en heil in Christus, van Christus als verlosser, als Zoon van God, als schuldverzoemer en middelaar. Het heeft den schijn alsof de tegenwoordige modernen in de groote hoofdzak het oude geloof der Christelijke kerk weer hebben aanvaard.

Maar het is niet meer dan schijn.

Als zij er nog aan vasthouden, dat Jezus werkelijk heeft bestaan, dan zien zij in hem toch niet meer dan een mensch. En wanneer zij hem nog „verlosser” noemen, dan bedoelen zij toch, dat wij door zijn woord en voorbeeld verlost worden. Dan is hij voor hen slechts een profeet en verkeerden zij in den waan, dat wij verlost kunnen worden door zijn prediking, die hij gaf in woord en daad. Als zij van Jezus als verlosser spreken, bedoelen zij in 't minst niet, dat Jezus door zijn kruislijden ons verlost heeft van de schuld en straf der zonde. Zij vallen de verlossing alleen op als een gebeurtenis, die in het heden plaatsrijpt en die in ons geschiedt. Als een gebeurtenis, die hierin bestaat, dat wij van zondemacht en schuldgevoel worden bevrijd, dat wij beter, vromer, heiliger menschen worden. En zij meenen, dat daartoe Jezus' woord en voorbeeld voldoende zijn, dat wij door zijn godsdienstig-zedelijke ideeën verlost worden. Maar, al zouden die ideeën niet door een Jezus zijn uitgesproken, ze zouden toch door ons als waar erkend worden en verlossingskracht uitoefenen. Het historisch bestaan van Jezus is derhalve tot onze verlossing niet noodzakelijk. Geen wonder dan ook, dat velen de historiciteit van Jezus geheel prijsgeven en dat Roessingh voor onze verlossing een figuur, een beeld voldoende achtte, waarin deze ideeën zijn samengevat en tot uitdrukking gebracht.

Wanneer nu de tegenwoordige modernen van Christus spreken, dan bedoelen zij daarmee Jezus van Nazareth niet. Ook als ze gelooven, dat hij bestaan heeft, maken ze Christus van hem los. Christus is wel in hem geweest, maar ook in anderen en terwijl Jezus niet meer bestaat, leeft en werkt Christus nog. En als zij de historiciteit van Jezus betwijfelen of ontkennen, spreekt het vanzelf, dat zij met Christus iets anders bedoelen.

Wat is Christus dan? Christus is de Christus-geest, is de Geest Gods. Christus is een zijde van God, is God naar zijn werking van heil in de menschenwereld, is Gods genademacht, is God als de genadige. Wanneer de modernen behoeft gevoelen aan genade, zijn zij van gedachte, dat God die genade bewijzen kan zonder het historisch verzoeningswerk van een Middelaar. En als zij nu van God als den genadige, als den schenker van heil, willen spreken, dan zeggen zij: Christus. Gods heilswerking ervaren, dat is Christus beleven. Zij geven den naam Christus aan God, voorzoover hij in den mensch werkt, aan den mensch zich openbaart en hem heil doet ervaren. Christus is God in de wereld, God in de geschiedenis en in de menschenziel. Met het gebruiken en op den voorgrond stellen van den naam Christus loochenen zij alzoo Christus zelf, den menschgeworden Zoon van God, den Middelaar Gods en der menschen.

En dan komt daarbij nog dit, dat „God in de wereld”, dat Christus door hen vereenzelvigd wordt met het godsdienstig-zedelijk leven des menschen, 't zij met dat der profetische figuren, 't zij met dat van de menschen in 't algemeen. Het goede, het heilige, de deugd, het hooge en ideale in den mensch, het godsdienstig-zedelijk denken, gevoelen en willen der menschen is goddelijk. Aan den goeden mensch kan de Christus-naam gegeven worden, of die naam wordt gegeven aan een denkbeeldige gestalte, waarin het goede, dat in den mensch leeft, persoonlijk wordt voorgesteld.

Zoo is het spreken van Christus door de tegenwoordige modernen menschverheerlijking. De mensch wordt vergoddelijkt en is zijn eigen verlosser. Terwijl van Christus als verlosser wordt gesproken, komt het feitelijk hierop neer, dat wij verlost worden door het goddelijke in ons, dat wij door onze godsdienstig-zedelijke gedachten en gezindheid ons zelf verlossen. Het schijnt, dat Christus weer voorwerp des geloofs is geworden, maar het Christusgeloof der modernen is geloof in den

mensch. Hier is geen terugkeer tot het oude Christendom, hier is slechts verwerping van Jezus Christus. Hier is geen Christendom, maar pantheïstische wijsbegeerte. Een pantheïsme, dat bij sommigen zoover gaat, dat de menscheit en geheel de wereld Gods Zoon wordt genoemd en met den Christus-naam wordt betiteld.

Het modernisme is niet dichter gekomen bij de orthodoxie, het staat er nog lijnrecht tegenover.

Proost heeft geschreven: „toen Christus weer op den voorgrond kwam bij de vrijzinnigen, was er wel de gedachte, dat hierin een toenadering lag tot de orthodoxie. Niets is minder waar”.

Dit oordeel is volkomen juist: niets is minder waar.

J. THIJSS.

UIT DE SCHRIFT.

Ongeloof uit blijdschap.

En toen zij het van blijdschap nog niet geloofden en zich verwonderden zeide Hij tot hen: Helt gij hier iets om te eten? Lukas 24: 41.

Hoe legt het opstandingsverhaal alle zielsbeweegten opzichte van den verreezen Christus bloot!

Neem slechts het ongeloof.

In al zijn variaties wordt het afgebeeld.

Bij de overpriesters ongeloof tegen historisch geloof, tegen beter weten in, want zij waren eer dan de discipelen van 's Heeren opstanding overtuigd.

Bij de discipelen ongeloof uit onkunde, want, zoo wordt vermeld, zij wisten de Schrift nog niet, dat Jezus uit de dooden zou opstaan.

Bij Thomas ongeloof uit twijfel.

Bij de jongeren, aan wie Christus verscheen nadat de Emmausgangers in hun midden waren teruggekeerd, ongeloof uit blijdschap.

Immers staat er geschreven, dat zij meenden, dat Hij een geest was en toen Hij hun zintuigelijk waarneembaar toonde, dat Hijzelf het was, geloofden zij het niet van blijdschap.

Tusschen het ongeloof der overpriesters en dat der discipelen ligt een afstand als tusschen hel en hemel.

Het ongeloof der overpriesters baart rampzaligheid.

De discipelen worden ondanks hun ongeloof zalig. Niettemin blijft alle ongeloof zonde.

Zeker, gelijk er gradatie is in de zonde is er ook gradatie in het ongeloof van hen, die Jezus minnen.

Het ongeloof uit onkunde is het ergst, dat uit twijfel wijst reeds op een vermenging met geloof, dat uit blijdschap komt het geloof het meest nabij.

Doch welk ongeloof u ook heeft aangelast, het stelt u altijd schuldig, o ziel.

Gij hebt er u steeds om te verootmoedigen.

En dan — wat zijt gij meestal vol van ongeloof en slechts zelden vol van geloof.

Daarbij komt het ongeloof uit blijdschap nog het spaarzaamst voor.

Zijt gij niet te weinig verblijd in den levenden God om Christus, die het leven hernam?

Er is een groote mate van blijdschap toe noodig om er ongeloovig door te worden.

Maar hoeveel blijdschap moet u dan niet vervullen om echt geloovig te zijn?

Het is zulk een heerlijk geheim der genade: door blijdschap tot geloof en door geloof tot blijdschap!

Als gij geloovig zijt, maar niet verblijd, dan oefent het geloof niet zijn volle werking uit.

Als gij verblijd zijt, maar niet geloovig, dan is uw blijdschap niet volkomen.

Wacht dan de ontmoeting van Christus af in uw opperzaal, o mijn ziel.

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Zelfbeschikkingsrecht van Candidaten.

Opnieuw wordt er in onderscheiden kerkelijke bladen geageerd tegen wat men wel genoemd heeft het zelfbeschikkingsrecht der Candidaten.

Men leest thans weer evenals vroeger, dat een Classis na afgelegd praeparatoir examen een Candidaat beroepbaar stelt, terwijl de Candidaat vaak in hetzelfde blad, dat hij eerst na twee of meer maanden beroepbaar is of dat hij wegens voortzetting van zijn studien voorloopig geen beroep in overweging kan nemen.

Nu zoekt men de fout hiervan dikwijls alleen bij de Candidaten.

Maar daarmee doet men hun onrecht.

De schuld ligt evenzeer bij onze kerken.

Zij lieten te Groningen de gelegenheid voorbijgaan om in deze een afdoenden maatregel te treffen.

Zij bepaalden wel, dat een Candidaat na een jaar weer verlenging van het recht tot proponeeren heeft aan te vragen bij zijn Classis, indien hij zulks begeert.

Feitelijk heeft thans iedere Candidaat tot den Heiligen Dienst het recht om een jaar lang rond te preken.

Wil hij vóór dien tijd de pastorie ingaan, dan dient hij dat op de een of andere wijze bekend te maken.

Dat nu leidt tot ongezonde toestanden.

Wij wezen er de Synode ook even op.

Even.

Misschien vraagt men, waarom wij hier niet nadrukkelijker hebben gewaarschuwd.

Wij voelen, dat wij in deze wel tot eenige reken-schap verplicht zijn.

Dat wij er niet breed over gesproken hebben, vindt hierin zijn grond, dat wij geen vrijmoedigheid hadden om al te veel beslag op den Synodalen tijd te leggen.

Wij vroegen niet steeds het woord, wanneer wij iets te zeggen hadden, maar meestal alleen, wanneer wij meenden, dat wij niet zwijgen mochten.

Daarom lieten we ook dit punt verder glijpen.

Maar dat er thans weer tegen de bestendige praktijken geprotesteerd wordt, verwondert ons niet. De Synodale Commissie, welke deze zaak te behandelen had, heeft, wat er in onze kerken ten dezen opzichte leeft, niet scherp genoeg aangevoeld.

Daarover te klagen, helpt niet.

Beter is het, dat de zaak zoo zachtjes aan weer op de mindere kerkelijke vergaderingen aan de orde wordt gesteld.

En dan niet in het vage.

Men moet niet een voorstel ontwerpen in dezzen voege: de Synode treffe maatregelen, waardoor enz. Neen, men kome met een concreet voorstel.

Dat alleen brengt verder.

Vroeger deden we zulk een concreet voorstel aan de hand.

Het kwam hierop neer: de kerken geven aan de met gunstig gevolg praeparatoir geëxamineerden de bevoegdheid om gedurende drie maanden een stichtelijk woord in de kerken te spreken, waarna een beroep op hen kan worden uitgebracht, tenzij deze termijn op verzoek van den geëxamineerde door de Classis is verlengd.

Dan is het recht der kerken gered.

En tevens wordt aan redelijke wenschen van de Candidaten voldaan.

Wij hebben vroeger reeds de redenen opgegeven, waarom we een tijd van enkele maanden om zich in de gemeenten te oefenen vóór zij voor een beroep worden gesteld, noodzakelijk achten.

Wij zullen niet in herhaling treden.

Alleen zouden we nog met een enkel woord willen waarschuwen tegen beginseldraverij.

Er zijn er, die zich op het strenge standpunt plaatsen: een Candidaat is aanstands na zijn praeparatoir examen beroepbaar. Als hij dus een beroep ontvangt en hij krijgt er binnen de drie weken van beraad geen ander bij, dan moet hij dat aan nemen en beschouwen als de roeping Gods.

Dat nu lijkt ons meer wettisch dan principieel. Indien wij gelooven, dat er verscheidenheid van gaven onder de predikers en onder de kerken zijn en dat niet iedere predikant even geschikt is voor iedere gemeente evenmin als iedere gemeente geschikt voor iederen predikant, dan hebben wij ook bij Candidaten den weg der middelen, betreden, omdat kerken en leeraars zooveel mogelijk bij elkan-

der passen.

Men geve het toch niet onzen Candidaten, die zich niet verdedigen kunnen na: het is hun om veel beroepen te doen.

Dooft bij onze Candidaten het idealisme niet!

Denominations.

Amerika is het land der denominations, van de splitsucht der kerken.

Het getal der godsdienstige gezindten loopt daar ver in de honderden.

We lezen ergeus van meer dan driehonderd.

Toch, al hebben wij het zoover nog niet gebracht, tellt ons land ook mee.

Evenwel, een betrouwbare statistiek hebben we hierover niet.

Onlangs kwam, naar „De Standaard” meldde, Dr. Stegenga, Lutherisch predikant te Amsterdam, tot het respectabele getal 67.

Hier volge de opsomming:

1. Ned. Hervormden, 2. Waalsch Hervormden, 3. Chr. Gereformeerden, 4. Chr. Afgescheidenen, 5. Afgescheiden gemeente, 6. Gereformeerde gemeente, 7. Oud Gereformeerden, 8. Vrije Gereformeerden, 9. Gereformeerde onder het kruis, 10. Oud Gereformeerde onder het kruis, 11. Calvinistische Protestanten, 12. Evangelisch Lutherischen, 13. Hersteld Lutherischen, 14. Doopsgezinden, 15. Gedoopte Christenen, 16. Remonstranten, 17. Chr. Evang. Gemeente, 18. Vrije Chr. Evang. Gemeente, 19. Vrij Evangelischen, 20. Hersteld Apostolischen, 21. Hersteld Apost. Zendinggem. v. d. Eenheid der Apostelen, 22. Oud-Apost.

tolische
Oud-Room-
derl. Ism.
Israëliet-
sche Isr-
testanten
Soc. Ven-
throposo-
Oosten,
Sabbat-
des Hei-
sche Ze-
49. Ned.
schap in
meente,
het ver-
Gods, de
gronde-
Mormon-
dags ad-
adventist-
den van
Vereen.
Hierbij
buitenlat-
wonende-
schers.
Boeddhis-
woonligd

Dit lijst
ben, alle
Toch ki
Dat de
op voork
nog niet
gesteld.
Maar d
is al heel
En dat
en Calvin
is al even
Elders
Ditmaal
gezindheid
Dit liep

Behalve
de Chris-
door her-
in 1892,
de Herv-
en Geme-
1. de
omvatten
Gemeent-
meenten.
2. de
3 in aan-
Graven-
Stolwijk
3. de
omvat t
Colijnaph
4. de
toe 2 ge-
St. Maat
5. de
die even-
te Stad
6. de
n.l. te A
7. de
2 in aan-
8. de
9. de
den oere
—1619 t
10. de

Deze lij
Of ook
Als wij
groepje, d
Ook de
dan zou
Dit drin
een geheel
Om de
onzen tijd
bloot.

Maar d
cielen na
althans 6
tot de gro
gespecifice
gangers, h
bief mogel
Wie zu
blad bere
Naar d
Wanneer
ver dezes
Reeds
noodiging
akademisch
over dogt
Door on
aan uitge-
Hoevel
zou kunn
voer inge
Tsjecho-Sl
te onttrek
Op mijn